

Melodies de Broadway

El musical, un gènere sense tradició al nostre país, arriba amb força a Barcelona: quatre espectacles simultanis, dues acadèmies d'actors de musical i el projecte de creació d'una sala especialitzada són l'indicador de la vitalitat que ha assolit aquest gènere.

Els musicals envaeixen la nostra cartellera. Barcelona s'ha impregnat de l'ambient de Broadway i ens ofereix quatre espectacles: un clàssic, *West Side Story*, una obra de Sondheim anomenada *Company*, el musical més curt però amb el nom més llarg, *Tu, jo, ell, ella! Webber i Schönberg!*, i una producció basada en una història real de l'Amèrica dels anys 20, *Chicago*. Però l'afecció pels musicals també s'ha estès a la resta del país, vist que *El retaule del flautista* ronda per tot Catalunya i que fins i tot saltarà a les Illes. Fa uns anys tenir més de dos musicals en cartell era impensable, però per fi els amants d'aquest gènere poden gaudir-ne sense haver d'anar a Londres o, els més adinerats, a Nova York.

West Side Story: l'èxit. Quan sonen les primeres notes del pròleg de Bernstein es fa un silenci a la sala dels que tallen la respiració fins que no esclata la percussió i l'escena es posa en moviment: comença *West Side Story*. Trentatres actors damunt l'escenari i una vintena de músics condueixen l'espectacle durant unes tres hores. Ricard Reguant ens ha portat a Barcelona el *Romeu i Julieta* del Manhattan dels anys 50: "*West Side Story* era una aposta personal meva, sempre he cregut que el públic volia veure-la en teatre i, evidentment, és una aposta que he guanyat". Amb la música de Leonard Bernstein, interpretada per l'Orquestra del Taller de Músics i la coreografia de Jerome Robbins

adaptada pel nord-americà Barry McNabb que ja l'havia feta per al Broadway, podem pensar que l'èxit era assegurat. Però hi havia el risc que el públic comparés l'obra teatral amb el film. Ara bé, malgrat l'excel·lent precedent cinematogràfic, el públic està entusiasmat i el Tívoli s'omple cada dia, afirma

Fusalba que, coses de la vida, va haver de deixar de cantar per una infecció de les cordes vocals i ara fa teatre a Madrid. L'altre atractiu de l'espectacle és la parella formada per Víctor Ullate, *Bernardo*, i Marta Ribera, *Anita*, que es fiquen el públic a la butxaca amb la interpretació de la famosa *Amèrica*.

El Teatre Lliure ens sorprèn amb *Company*, un musical de Stephen Sondheim. Una colla d'amics casats es demanen per què el seu amic Robert no es vol comprometre. El dia del seu aniversari, mentre rep els missatges de felicitació del contestador, Robert recorda moments de la seva vida en relació amb els seus amics i les seves amants. L'actor i cantant de Sau, Carles Sabater, fa de Robert. Les seves xicotetes esporàdiques són: Mònica López, l'Abril de *Nissaga de Poder* que, curiosament, aquí es diu April; la Nina, que també s'ha fet famosa últimament en els serials catalans; i Muntsa Rius, la Frida d'*El retaule del flautista*. A més, les parelles amigues del protagonista són formades per actors coneguts com Lluís Homar i Noel Olivé, Carles Canut i Carme Sansa, Xavier Mestres i Isabel Soriano, Esteve Ferrer i Rosa Galindo i Pep Anton Muñoz i Roser Batalla. En tota l'obra només hi ha tres peces de ball pròpiament dit; segons Lluís Homar: "més que un musical, *Company* és una història amb cant".

Els musicals de petit format també tenen un lloc a Barcelona. *Tu, jo, ell, ella! Webber i Schönberg!* ja fa quatre mesos que triomfa al

L'empresa FOCUS vol convertir un dels cinemes del Paral·lel en una espècie de 'Radio City Music Hall' de Nova York.

Reguant. Ara, a Catalunya els Jets i els Sharks canten en espanyol. La idea de fer-ho en català es va haver d'abandonar per problemes de producció i per obrir "el ventall de cantants", segons Reguant. Alba Quezada és *Maria*, l'actriu d'origen sud-americà que ja ha fet el *West Side Story* i *El fantasma de l'òpera* a Broadway. Virgínia Martínez, que va debutar en el teatre musical amb l'espectacle *Blues en la nit*, és la seva substituta en les funcions del dijous a la tarda i més endavant podria ser-ne la titular. Lorenzo Moncloa és *Tony*, que va deixar *Els miserables* a Madrid per ocupar el lloc del seu cunyat Jordi

va fer realitat el seu somni de molt jove. Als disset anys va fundar la companyia de teatre infantil Va de Bòlit i va dirigir musicals com *El príncep i l'aviador*, *Godspell* o *Història d'un cavall*, en què una joveneta anomenada Àngels Gonyalons començava a descobrir el món de l'espectacle. En la seva etapa de maduresa, Reguant va estrenar dos musicals: *Estan tocant la nostra cançó* (1990) i *Snoopy, el musical* (1991). Però és l'any de les Olimpíades quan marca una nova etapa amb *Memory* (1992), un recull de les millors cançons

Representació de 'West side story'. Ha assolit un gran èxit a Barcelona. (foto: Pilar Aymerich)

Versus Teatre. Sense grans orquestres, ni grans decorats, ni tan sols gaires cantants, és l'espectacle més petit però, en proporció, és un dels que té més públic. Quatre veus i un piano interpreten temes dels musicals més famosos de Londres i Nova York, com *Els miserables*, *El fantasma de l'òpera* o *Cats*. Daniel Anglès, Pili Capellades, Susanna Domènech i Manu Guix (al piano) són els quatre artistes que realitzen aquesta aventura i constaten el fet que amb voluntat i molta il·lusió tot és possible. I ara s'estrenarà *Chicago* al teatre Arnau, la història d'una dona que absolta de l'assassinat del seu amant perquè era bonica. La periodista Maureen Dallas va escriure aquesta obra quan es va jubilar del *Chicago Daily Tribune* i es va basar en un fet real del qual havia estat testimoni quan treballava a la secció de *faits divers*. Coco Comín, que l'any passat va dirigir *Bojos per Broadway* a la sala Luz de Gas, produeix l'espectacle i s'encarrega de la direcció artística i de la coreografia. Marc Montserrat fa la direcció teatral dels onze joves actors que surten en escena i Benjamin Davies s'ocupa de la direcció musical dels cinc músics i de les dues cantants que reforcen l'espectacle al costat de l'orquestra. "El musical, d'un estil semblant a *Cabaret*, retrata la societat superficial del Chicago dels anys 20", explica Coco Comín.

"Els americans han creat el musical de la mateixa manera que el jazz va néixer a Nova Orleans", diu l'Àngels Gonyalons. Si recordem la nostra història, mai no hi ha

ARXIU

hagut tradició de teatre musical als Països Catalans.

A final dels anys 70 un nou capítol s'obrí en la nostra història. Dos homes nascuts el mateix any, 1953, van fer possible la comèdia musical als Països Catalans. Joan Lluís Bozzo va entrar a la companyia Dagoll Dagom el 1978 i aquest mateix any es van aventurar amb *Antaviana*, una adaptació musical dels contes de Pere Calders, que va obrir les portes a obres magnífiques tals com *Nit de Sant Joan* (1981), *Glups* (1983), *El Mikado* (1986) i el gran musical de masses que fou *Mar i Cel* (1988). D'una altra banda, Ricard Reguant

dels musicals més famosos de Broadway i del West End de Londres.

En la dècada dels 90 el fenomen dels musicals apareix de manera continuada. Ricard Reguant dirigeix espectacles d'èxit com *La lluna de València* (1992), *Nou Memory* (1992), *Tots dos* (1993), *Germanes de Sang* (1994), *Blues en la nit* (1995) i *Rocky horror Show* (1996). I Dagoll Dagom, *Flor de nit* (1992) i *T'odio amor meu* (1994). A partir d'aquest gran ventall de comèdies musicals, uns altres col·lectius també es van animar a fer-ne. El Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya va

L'acadèmia Coco Comín és una de les dues que funcionen a Barcelona. Més de tres-centes persones estudien ara en aquestes escoles.

MIREIA MARGENAT

Ricard Reguant i Àngels Gonyalons van crear fa tres anys l'escola Memory, la primera que s'ha dedicat a formar actors de musical a la capital del Principat.

D'aquesta institució, han sortit la meitat dels intèrprets del 'West Side Story' que es representa al Tívoli.

produir l'obra més famosa de Stephen Sondheim, *Sweeney Todd*, sota la direcció de Mario Gas i amb l'excel·lent interpretació dels seus protagonistes, Constantino Romero i Vicky Penya.

Somiar en Gene Kelly. Qui no ha desitjat mai imitar Gene Kelly un dia de pluja? Qui ho hagi intentat sabrà que no és gens fàcil i, fins fa pocs anys, era difícil d'imaginar que als escenaris de Catalunya un actor cantés, ballés i actués alhora. Àngels Gonyalons ha estat la pionera d'aquest art. Com s'ho va fer una persona sense estudis de dansa ni de cant? Segons ella mateixa: "voler és poder" i segons la coreògrafa Coco Comín: "L'Àngels és una persona amb molta intuïció i té carisma, al públic li agrada". Però què han de fer la majoria de mortals que volen ser actors de comèdia musical? És molt fàcil, apuntar-se a una de les acadèmies que

s'hi dediquen especialment. Ricard Reguant i Àngels Gonyalons van crear fa tres anys l'escola Memory, la primera que s'ha dedicat a formar actors de musical i d'on ha sortit la meitat dels intèrprets de *West Side Story*. La persona que vulgui matricular-s'hi no fa falta que tingui una base, "ha de tenir talent", diu Reguant. L'acadèmia Coco Comín té un programa d'estudis amb les mateixes assignatures, però treballa més la dansa i hi afegeix el solfeig. L'escola lliura un diploma com a Centre Autoritzat per la Generalitat i homologat pel Departament d'Ensenyament. Qui vulgui apuntar-s'hi ha de tenir entre setze anys i vint-i-cinc, els matins lliures i el suport de la família; no cal que tingui coneixements de dansa, explica Coco Comín.

El futur dels musicals és possible. Més de tres-centes persones estudien ara mateix en totes dues escoles. Els professors són els actors que treballen en aquests moments als escenaris catalans. És el cas de Jordi Fernández-Hidalgo que, a més d'ensenyar jazz a l'acadèmia Coco Comín, interpreta un dels Jets de *West Side Story*.

L'empresa FOCUS, en el seu desè aniversari, veu el futur dels musicals amb optimisme. Segons els seus estudis, la crítica internacional va classificar la producció catalana de *Germans de Sang* en segon lloc, després de la de Broadway però davant de la de Londres. Aquests fets, més la recaptació de taquilla, confirmen que els musi-

cals de Catalunya van assolint un bon nivell i que el públic s'interessa per veure aquesta mena d'espectacle. Ara bé, segons Jordi González, sots-director de FOCUS, falta que el públic prengui consciència que el preu d'una butaca d'un musical de gran format ha de ser alt. Segons les estadístiques, l'estat espanyol i Bulgària són els països amb els preus de butaca més barats. Un dels projectes a llarg termini d'aquesta empresa és de convertir un dels cinemes del Paral·lel en una espècie de *Radio City Music Hall* de Nova York, on actuarien cantants de renom durant un període de temps.

I què ens proposa el futur immediat? Dagoll Dagom prepara un nou musical "de música lleugera, pop, molt actual, quasi de música màquina", segons que ens ha confessat Joan Lluís Bozzo. D'una altra banda, Ricard Reguant només pensa en *West Side Story*, amb el qual anirà a Madrid, Sevilla i Bilbao. Ara bé, és possible que Reguant passi l'Atlàntic perquè té "una oferta per a anar a Los Angeles a muntar un musical". També l'empresa FOCUS està en contacte amb els nord-americans, però en aquest cas es tracta d'aconseguir drets de producció, com els de *Rent*, una peça per la qual es barallen totes les multinacionals. Així, doncs, els amants del gènere poden estar tranquils, una nova onada de musicals assaltarà ben aviat la nostra cartellera.

Beatriz Cabezas

Dialectologia

Joaquim Viaplana

Aquest llibre ha estat concebut com un curs de dialectologia general. Pensat per a estudiants de dialectologia i per a tots aquells que volen familiaritzar-se amb la varietat dialectal de les llengües, pot ser útil també a tots els professionals del ram.

Universitat de València
"Biblioteca Lingüística Catalana", 21

La gola del llop

Josep-Lluís Sirera
Ferran Torrent

Pere Coll és, potser el detectiu valencià més intrèpid. Fuma Rosli, beu Mascaró, mai no té un duro i el seu gran problema, tret dels diners, és que té una gràcia especial per a ficar-se en els embolics més perillosos.

Edicions del Bullent
"Miratges", 7

El refinament del gust

John Lanchester

Sense ser un llibre de cuina convencional, conté moltes receptes a través de les quals el cultíssim, irònic, voluptuós i ultraesnob Tarquin Winot narra el seu viatge dels sentits des de Portsmouth fins a la Provença.

Edicions 62
"El Balanci", 299